

In vroeger eeuwen vormden de waterwegen de kern van de infrastructuur. Transporten konden per schip relatief snel en efficiënt worden gerealiseerd. Met de opkomst van trein en auto werd de belangstelling voor het vervoer over water langzaam maar zeker minder. Veel binnenhavens die medio vorige eeuw nog een bloeiend bestaan als laad- en losplaats kenden, zijn gemarginaliseerd, omgevormd tot plezierhaven of zelfs helemaal verdwenen.

Maar het tij lijkt te keren. Onder invloed van de congestieproblematiek op de wegen wordt vervoer over water weer steeds meer als redelijk alternatief gezien. In het regeerakkoord werd ingegaan op stimulering van het vervoer over water door investeringen in vaarwegen en binnenhavens. Deze aandacht kreeg zijn vervolg in de beleidsbrief 'Varen voor een vitale economie / Een veilige en duurzame binnenvaart'. Daarin wordt onder meer 55 miljoen euro beschikbaar gesteld om de binnenhavens op te knappen. Door de grotere politieke aandacht voor de binnenvaart liggen er zeker ook kansen op lokaal politiek niveau. De Nederlandse Vereniging van Binnenhavens biedt daarbij ondersteuning. Tijd voor een nadere kennismaking met de vereniging.

Nederlandse Vereniging van Binnenhavens: Extra impuls van € 55 miljoen in binnenhavens... een begin!

Adri Peekstok
Voorzitter Stuurgroep Economische Impactstudie Binnenhavens

FOTO: HOLLANDE HOOGTE

De Nederlandse Vereniging van Binnenhavens (NVB) is in 1996 opgericht. Aanleiding voor de oprichting was een concreet verzoek van de Europese Vereniging van Binnenhavens, maar nog meer de wens van een aantal Nederlandse gemeenten die continuïteit in behartiging van hun belangen zeker wilden stellen. Aanvankelijk is een groot deel van de aandacht van de NVB uitgegaan naar de Europese Vereniging van Binnenhavens en de positionering van de NVB daarbinnen. Vervolgens is al vrij snel veel energie gestoken in het tijdig inspelen op beleidsnota's op Rijks-, regionaal en lokaal niveau waarin belangen van de binnenvaart aan de orde zijn.

Een belangrijke mijlpaal vormde de Economische Impactstudie Nederlandse Binnenhavens (Blue Ports) die door de NVB is bepleit en vervolgens onder haar verantwoordelijkheid in 2004 is uitgevoerd.

Mede door de gedegen aanpak van die studie en de concrete aanbevelingen erin heeft de vereniging een stevige positie verworven als gesprekspartner in binnenvaartzaken.

Missie

De Nederlandse Vereniging van Binnenhavens is:

- Aanspreekpunt voor de leden ter ondersteuning van de ontwikkeling van binnenhavens en het signaleren van knelpunten als input voor beleid van provincies en ministeries.
- Centraal punt voor kennis, ervaring en uitwisseling van informatie over economische en maatschappelijke betekenis van binnenhavens voor de regio.
- Behartiger van belangen van de binnenhavens op regionaal, nationaal en internationaal niveau.

Leden van de vereniging kunnen rekenen op ondersteuning bij de oplossing van regionale en lokale knelpunten in relatie tot de binnenhavens.

Organisatie

Gekozen is voor de juridische vorm van een vereniging. De leden vormen dan ook samen het hoogste orgaan binnen de NVB.

Het (dagelijks) bestuur van de NVB bestaat uit een voorzitter, een secretaris, een penningmeester en twee leden. Het secretariaat is gehuisvest in het Binnenvaarhuis in Rotterdam. Daardoor is het mogelijk om rond belangrijke thema's voor de binnenvaart, en daarbij de binnenhavens in het bijzonder, de nodige expertise te organiseren.

Voor de goede samenwerking met het Centraal Bureau voor de Rijn- en Binnenvaart en de Stichting Project Binnenvaart heeft de nodige resultaten opgeleverd. Hoogtepunt in die samenwerking was de enquête binnenhavens en de presentatie van de uitkomsten daarvan op het binnenvaartencongres in december 2007.

Op deze wijze wordt vorm en inhoud gegeven aan het instandhouden en verbeteren van het netwerk. Ook coördinerende, organiserende en beleidsvoorbereidende werkzaamheden vinden in het Binnenvaarhuis plaats. Door de eigen staf van de vereniging beperkt te houden kan flexibel worden ingespeeld op actuele onderwerpen. Afhankelijk van de problematiek worden specialisten ingehuurd. Waar mo-

gelijk wordt hierin projectmatig samengewerkt met andere betrokken partijen.

Samen met het onlangs opgerichte Expertise- en Innovatiecentrum Binnenvaart (E.I.C.B.) kan snel op specifieke vragen worden ingespeeld.

Beleidsthema's

De belangrijkste beleidsthema's van de NVB zijn de conclusies en aanbevelingen in de studie "Blue Ports: knooppunten voor de regionale economie".

• *Sense of urgency*

Het ontwikkelen van een "sense of urgency" bij beleidsmakers voor het economisch belang van binnenhavens is noodzakelijk om de ontwikkelingsperspectieven van bedrijven te kunnen ondersteunen.

• *Netwerk, organisatie en commerciële samenwerking*

Voor het ontwikkelen van een netwerk van binnenhavens is een gezamenlijke organisatorische aanpak van overheden en een commerciële aanpak van bedrijven nodig.

Het ontwikkelen van (regionale) samenwerkingsverbanden van binnenhavens biedt kansen voor beleidsmatige en financiële kaders voor de regio, mede ondersteund door het decentralisatiebeleid van de Rijksoverheid.

• *Conflicterende ruimtelijke claims*

Voor de ontwikkeling van binnenhavens is een regionale visie nodig op de benutting van de ruimte voor bedrijvigheid en woningbouw op strategische locatie aan water.

• *Bereikbaarheid multimodale knooppunten*

Zonder binnenhavens zou de bereikbaarheid over weg en spoor, via de regionale en de hoofdstructuur, verslechteren en het economisch functioneren van de bedrijven minder efficiënt zijn.

• *Monitoring economisch belang*

Het jaarlijks in beeld brengen van de ontwikkelingen binnen de Nederlandse binnenhavens is gewenst. Een jaarlijkse update van de door de NVB uitgevoerde studie kan dienen als instrument voor het beleid van overheden.

Meer politieke aandacht

Een betere benutting van de vervoerscapaciteit over water krijgt, zowel bij Europese als bij onze eigen Nederlandse beleidsbepalers, steeds meer aandacht.

Door die grotere politieke aandacht liggen er zeker ook kansen op bovenlokaal politiek niveau. Veel bedrijventerreinen in Nederland liggen langs vaarwegen, maar daar wordt nog te vaak weinig aandacht aan besteed. Gemeenten en provincies kunnen daar nu samen goed op inspelen en hun binnenhavens en bedrijventerreinen op de kaart zetten. Zonder binnenhavens en kades is binnenvaart immers onmogelijk. Trouwens: havens hebben één ding gemeen: ze liggen altijd in een gemeente!

In de dagelijkse bestuurspraktijk blijkt echter dat een duidelijke gemeentelijke en/of provinciale strategische visie op vervoer over water en het belang daarbij van binnenhavens vaak nog ontbreekt. Daarom pleit de vereniging voor duidelijkheid op bestuurlijk niveau door de benoeming van één portefeuillehouder Havenzaken.

Hiermee wordt op bestuurlijk niveau een integrale benadering bevorderd.

Eerste resultaten

Rond het beleidsthema "sense of urgency bij beleidsmakers" is sinds de verschijning van het rapport "Blue Ports" veel gebeurd. Zo heeft de NVB de nieuwe gemeenteraden en de nieuwe provinciale staten direct na hun verkiezingen gewezen op het belang van een goed vaarwegennet. Daarnaast heeft de nauwe samenwerking met het ministerie van Verkeer en Waterstaat geleid tot een aantal zichtbare resultaten.

Staatssecretaris mevrouw Tineke Huijzinga-Heringa verwoordde dat tijdens het congres van de vereniging in december 2007 als volgt:

"De Nederlandse Vereniging van Binnenhavens bestaat al meer dan tien jaar, maar het rapport "Blue Ports, knooppunten voor de regionale economie" was hét keerpunt voor hernieuwde politieke aandacht. Ik wil de vereniging hiervoor ook de credits geven. De beleidsbrief: "Varen voor een vitale

economie" is het bewijs dat u in ieder geval de rijksoverheid overtuigd hebt van het belang van de binnenhavens. Ik heb goede hoop dat de regionale overheden snel ons voorbeeld zullen volgen. En dan gaan we er samen wat moois van maken!"

Extra impuls van 55 miljoen euro... een begin

Op 12 november presenteerde de staatssecretaris namens het kabinet de beleidsbrief "Varen voor een vitale economie/Een veilige en duurzame binnenvaart".

Het kabinet stelt daarin ondermeer 55 miljoen euro extra beschikbaar om de regionale overheden te helpen met investeringen in de binnenhavens en de bereikbaarheid ervan over water en de weg. Na intensieve lobby is dit bedrag recent nog verhoogd met 21 miljoen euro voor baggeractiviteiten in de binnenhavens.

Dit zijn de zogenaamde quick wins. Om voor een quick win in aanmerking te komen gelden spelregels, die inmiddels bekend zijn bij alle gedeputeerden die verantwoordelijk zijn voor vervoer over water en ook bij de gedeputeerden die verantwoordelijk zijn voor bedrijventerreinen.

De provincies zijn de aangewezen partij om regie te voeren op het netwerk van binnenhavens en zij zijn ook de partij die de quick win projecten indienen bij Verkeer en Waterstaat. Reden hiervoor is dat de binnenhavens vooral van regionaal belang zijn, dus daar moet de regionale overheid het toezicht op hebben en over voeren.

Benadrukt wordt dat deze quick wins niet ingezet kunnen worden als subsidie voor bedrijven, zoals het geval was bij eerdere regelingen die enkele jaren terug zijn beëindigd.

De keuze voor een geldstroom richting lagere overheden is gebaseerd op een aantal overwegingen.

Ten eerste is er inmiddels een landelijk dekkend netwerk van binnenhavens. Dit heeft zich vertaald in grote markt-aandelen voor de binnenvaart. Op langere afstanden wordt 80 procent van het bulktransport vervoerd via de binnenvaart. Op dit moment is het niet alleen geld dat bedrijven er van

weerhoudt om gebruik te maken van de binnenvaart. Bedrijven hebben zekerheid nodig dat ze nu en in de toekomst van de binnenvaart gebruik kunnen blijven maken.

Verder lopen bedrijven niet alleen tegen financieringsproblemen aan, maar ook tegen de beperkingen die de overheid hun oplegt. Zo zijn milieuregels, ruimtelijke ordening en infrastructuur vaak niet op orde.

Het kabinet pleit in de beleidsbrief overigens niet voor versoepeling van milieuregels of voor het "Nederland om de binnenhavens heen organiseren".

Het gaat om het maken van een integrale afweging en het geven van duidelijkheid aan bedrijven. Dit heeft voor de staatssecretaris de eerste prioriteit. Het zijn dan ook de regionale overheden die een financiële en bestuurlijke prikkel van het rijk nodig hebben en niet zozeer de bedrijven. Het is natuurlijk wel zo dat bedrijven direct profiteren van de investeringen die de overheid gaat doen in de infrastructuur.

De staatssecretaris heeft aangegeven dat deze impuls van 55 miljoen euro slechts een begin is.

Het is een signaal van het rijk dat ze zich verantwoordelijk voelt voor in-

frastructuur die niet in haar eigen beheer is. Er is nu een momentum om een impuls te geven aan de kwaliteit van het binnenhavennetwerk. Om deze impuls tot een succes te maken moeten gemeenten en provincies zich mobiliseren.

Gemeenten: opgelet!

De provincies zijn nu eerst aan zet.

Provincies die gebruik willen maken van de mogelijkheden die de extra financiële impuls biedt, dienen te beschikken over een netwerkanalyse voor binnenhavens en vaarwegen.

Dit betekent zeker niet dat provincies hele boekwerken moeten opstellen. Er zijn geen vormeisen en ook bestaande vaarwegvisies mogen worden gebruikt. Uit de provinciale analyse moet wel duidelijk blijken waar de regio naar streeft bij de verdere versterking en ontwikkeling van binnenhavens. Welke keuzes willen de betrokken bestuurders daarbij maken? Of nog simpeler: welke havens mogen groeien en voor welke havens wordt een alternatieve locatie gezocht?

Natuurlijk kunnen provincies een dergelijke analyse slechts goed tot stand brengen in samenspraak met gemeen-

ten. Daarom: burgemeester, wethouder, vraag uw eigen havengedeputeerde er eens naar!

De staatssecretaris heeft opdracht gegeven tot het vervaardigen van een Instrumentenmap waarmee een goed hanteerbare beschrijving van het binnenhavenbeleid van gemeenten kan worden opgesteld. De NVB is lid van de projectgroep die met de vervaardiging is belast.

Met de Instrumentenmap binnenhavens beschikken provincies en gemeenten binnenkort over een eenvoudig instrument om in tien duidelijke stappen hun visie en beleid rondom binnenhavens te bepalen.

Medio dit jaar wordt de Instrumentenmap kosteloos aan alle gemeenten aangeboden. Bij de uitvoering van de tien stappen kan de NVB haar leden ondersteunen.

In deze map wordt ook aangegeven hoe kosten en baten voor de quick wins gestructureerd zichtbaar gemaakt kunnen worden.

*Mocht u advies nodig hebben, dan kunt u altijd terecht bij:
Nederlandse Vereniging van Binnenhavens, Vasteland 12e te Rotterdam,
tel: 010-7989805.*